

Unit
Abels Gate 5A
7030 TRONDHEIM

Oslo, 18.05.2020
Vår ref. 20/1006-4
670.11/AREL
Deres ref. 20/00319

Att:

Ny digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren - invitasjon til åpen innspillrunde

Landsorganisasjonen i Norge viser til deres brev av 28.02.2020 angående ovennevnte.

Teknologisk utvikling og kompetansebehov

Utdanning skal bidra til å utvikle oss som mennesker, gjøre oss til gode samfunnsborgere og ikke minst; sette oss i stand til å bidra mest mulig produktivt i et avansert arbeidsliv. I tillegg til å gi gode utdanningstilbud har universiteter og høyskoler (UH) en viktig rolle i å bidra til en opplyst samfunnsdebatt, til å sikre samfunnet et godt kunnskapsgrunnlag gjennom forskning, og generelt til å holde refleksjonsnivået og evnen til helhetlig tekning oppe. Alle disse oppgavene blir berørt av den teknologiske utviklingen, som mange mener vil bli mer dyptgripende framover^[1].

Den teknologiske utviklingen påvirker behovene for kunnskap og kompetanse på flere måter. I arbeidslivet bidrar det til endringer i arbeidsoppgaver, men også økte jobbskifter og at til at flere må belage seg på å skifte yrke. Dermed øker behovet for påfyll av kunnskap/kompetanse og omskolering underveis i yrkeskarrieren.

De dyptgripende teknologiske endringene kan føre til mer komplekse samfunnsstrukturer og en mer fragmentert utvikling. Informasjon spres raskt, bla. gjennom nye kanaler i sosiale medier. Det påvirker meningsdannelsen gjennom at det kan bli mer krevende å «sile» relevant informasjon av god kvalitet. Behovet for etisk kompetanse og kritisk refleksjon øker i takt med nye teknologiske muligheter og tilgangen til store mengder data, som kan stille oss ovenfor nye dilemmaer^[2]. Et grunnleggende nivå på digital kompetanse for alle blir viktig for generelt å kunne henge med i informasjonssamfunnet. Samtidig øker behovet for IKT spesialister.

Stadig ny teknologi må læres og implementeres, slik at kombinasjonen av praktisk problemløsningsevne og spesialisert kunnskap kan øke. Arbeidslivet etterspør allerede mer tverrfaglig kompetanse, og evne til å samarbeide på tvers av utdanningsbakgrunn kan bli enda viktigere framover.

^{[1][1]} Kunstig intelligens, tingenes internett, robotisering, blokkjedeteknologi er eksempler på teknologier som er i ferd med å endre samfunnet gjennom grunnleggende endringer i produksjons- og arbeidsmåter, og i hvordan vi samhandler.

^[2] Kompetansebehovsutvalget rapport nr 3 2020.

En digitaliseringsstrategi for UH-sektoren bør ta hensyn til alle disse utviklingstrekkene:

- UH-sektoren bør i større grad enn i dag bygge opp om livslang læring.
- Å bidra til en opplyst samfunnsdebatt blir minst like viktig, bl.a. som en motvekt til «silotekningen» som skjer gjennom sosiale medier, framvekst av falske nyheter mm.
- Samfunnet bør forsynes med tilstrekkelig IKT spesialkompetanse, men utdanningsinstitusjonene bør også bygge opp om digital kompetanse i bredt. Humaniora-fagene blir minst like viktige framover.
- Studenter bør rustes med høyt nivå på kritisk refleksjon, etisk kompetanse, og evne til å jobbe tverrfaglig.
- Innholdet i etter- og videreutdanning og masterutdanning bør tilpasses behovene man ser i praksisfeltet.
- Universiteter og høyskoler bør gjennom undervisning og forskning bidra til dybdekunnskap om norsk arbeidsliv og samfunn i lys av den teknologiske utviklingen. Sammenhengen mellom norsk modell og en mer teknologibasert samfunnsutvikling står her sentralt. Andre temaer som det er viktig å få mer kunnskap om i lys av den teknologiske utviklingen er; polarisering av arbeidsliv, økende sosiale og økonomiske forskjeller og generelt om sammenhengskraften i samfunnsutviklingen.

Nedenfor følger en nærmere konkretisering av enkelte av punktene.

Viktigheten av digital kompetanse

Dagens studenter utdannes for et fremtidig samfunns- og arbeidsliv vi i dag ikke kjenner behovet til. Det vi derimot vet er at en grunnleggende kompetanse det vil være behov for er evne til omstilling og endring, og at denne kompetansen innebærer evne til å arbeide under skiftende forhold ved hjelp av ulike verktøy og metoder. Bruk av digitale verktøy gjør studenter bedre forberedt til arbeidslivet, og at de får kompetanse i relevante verktøy som svarer til arbeidslivets behov. Det er også viktig at prøveformene benytter de digitale verktøy som vil være aktuelle i en reell arbeidssituasjon. Er det vanlig at beregninger og utforming av tekst skjer digitalt i arbeidslivet, bør dette også være hovedregelen på eksamen. Det samme gjelder bruk av digitale samarbeidsplattformer som studentene bruker seg imellom, disse bør tilsvare lignende løsninger som de skal bruke senere i arbeidslivet.

Ansatte på universitetene og høyskolene (UoH) mener de i mindre grad har blitt involvert i kartlegging av behov for digitale verktøy, og de har derfor etterlyst at det ble satt av tid og ressurser til mer digital opplæring og kompetanseheving (Norgesuniversitetet, Digital Tilstand 2014). Relevante tiltak kan også være å tilby individuell kompetanseutvikling og karriereplanlegging, frikjøp og innføring av en mentorordning. I en undersøkelse kommer det frem at «Hele 44 prosent av de fagansatte oppgir at de ikke har fått tilbud om opplæring innen pedagogisk bruk av digital teknologi, og 52 prosent mener at de har behov for mer opplæring.¹ Videre er det viktig at grunnleggende kjennskap IKT-sikkerhet og personvern og digital etikk kommer inn som en del av en videreutdanning innenfor digital kompetanse.

¹ <https://khrono.no/fagansatte-melder-om-store-mangler-i-digital-kompetanse/485717>

Det er viktig at informasjonen som lagres om ansatte og studenter lagres i betryggende former som ivaretar hensynet til personvern og IKT-sikkerhet. Det beste er at opplysningene lagres av utdanningsinstitusjonen selv og ikke i eksterne (kommersielle) datalagre.

Infrastruktur og læringsteknologi

Det er viktig at Unit lager en strategi som skal etablere og videreutvikle infrastruktur og læringsteknologiske fellesløsninger for UH-sektoren. Dette arbeidet er av stor betydning for at vi over tid kan realisere en bred digitalisering for pedagogisk innovasjon, kvalitetsutvikling og tilgjengeliggjøring. Utforskning og utvikling av digitale læringsformer må være gjenstand for systematisk arbeid, og inngå i den løpende utviklingen av studieprogrammene. Bruken må kobles tett til og vurderes i forhold til arbeidskrav, læringsmål og vurderingsformer, og dermed også beskrives i emnebeskrivelser og studieplaner. Det er viktig å utnytte potensialet digitaliseringen gir for å styrke og utvikle studentaktive læringsformer. Det trengs også mer forskning om bruk av læringsteknologi i høyere utdanning.

Det er viktig at digital infrastruktur og digitale læringsformer utvikles *i tillegg* til de mer rasjonelle og fysiske læringsformene hvor man møtes i klasserom og auditorium. Det er viktig at digitale læringsformer ikke erstatter de klassiske læringsformene. Dette mener vi er særlig viktig for profesjonsutdanningene som har mange relasjonelle ferdighetselementer i utdanningene sine, samtidig som studentenes skikkethet for yrket skal vurderes.

Digitale plattformer og portaler

I Meld. St. 14 (2019–2020) varsler Regjeringen at den vil ta initiativ til å utvikle en digital kompetanseplattform som skal koble sammen tilbydere av kompetanseutvikling med dem som trenger mer utdanning og opplæring, og øke informasjonsflyten begge veier. Dette er positivt og i tråd med tidligere innspill fra LO. Det er viktig at etter- og videreutdanningstilbudet ved universiteter og høyskoler blir godt integrert i plattformen.

Prosjektet som skal utvikle en nasjonal arbeidslivsportal, startet opp høsten 2018 og skal avsluttes i juni 2020. Ambisjonen for prosjektet er i første fase å øke kvaliteten på praksisstudiene. Gjennom portalen som prosjektet utvikler, blir arbeidsprosesser knyttet til praksis standardisert slik at arbeidet med praksis gjøres likt overalt, i den grad det er mulig. LO har etterlyst en slik portal og mener det er svært viktig at portalen videreutvikles i årene framover.

Når det gjelder digitale plattformer og portaler må disse brukes til å sikre god tilgjengelighet for alle, det vil si at de har universell utforming. Digitale etter- og videreutdanningstilbud bør gjøres økonomisk tilgjengelig for alle og utformes på en slik måte at det er mulig å nyttiggjøre seg at tilbudene uavhengig av hvor i landet man bor. Ved utviklingen av digitale etter- og videreutdanninger er LO opptatt av at disse bør være tverrfaglige, særlig gjelder dette innenfor det sosialfaglige arbeidsfeltet. Feltene jobber i hovedsak tverrfaglig, og en slik tilnærming vil kunne bidra til bedre tilbud til sluttbrukeren.

Digitale etter- og videreutdanningstilbud

Norske bedrifter og arbeidsliv står overfor viktige samfunnsutfordringer, der grønn omstilling, sosial bærekraft og et omstillingsdyktig arbeids- og samfunnsliv er viktige stikkord i årene som kommer: For det første skal de skape grønne løsninger og grønn teknologi for å sikre jordens bærekraft, og for det andre skal de skape mange nye, lønnsomme arbeidsplasser for å sikre velferdsstatens bærekraft.

Dersom vi skal skape en bærekraftig fremtid – med løsning på klimakrisen, lønnsomme jobber som finansierer velferdsstaten og arbeid til alle, og et omstillingsdyktig arbeidsliv – da må det norske høyere utdanningssystemet tilpasse seg de endringene og omstillingene som næringslivet og samfunnet står overfor.

Etter at alle campuser stengte for undervisningsaktivitet våren 2020, ser vi at universiteter og høyskoler digitaliseres raskere enn tidligere. Nå er det i ferd med å skje en omstilling i UH-sektoren som få kunne forutse for bare uker siden. UH-sektoren viser stor evne til å tilpasse seg nye rammer for undervisning. Her åpner det seg nå også store muligheter når det gjelder utvikling av etter- og videreutdanningstilbud.

Eksisterende tilbud må raskt tilpasses og gjøres tilgjengelig for etter- og videreutdanning, og det kan kreve ekstra midler til digitalisering og utvikling. Det er behov for stimuleringsmidler gjennom Diku for å tilpasse og digitalisere innhold rettet inn mot etter- og videreutdanning. Universiteter og høyskoler må få en klar forventning om å være aktive her, i tett dialog med arbeidslivets parter. Det er per i dag for få MOOC-tilbud tilgjengelig i Norge.

Universiteter og høyskoler må også gis mulighet til å tilby korte digitale studietilbud på 1-5 studiepoeng. Det er viktig å styrke tilbudssiden i etter- og videreutdanningsmarkedet på alle nivåer. Fleksible og modulbaserte tilbud er avgjørende. Bruk av innovative og nye læringsteknologier vil gjøre tilbudene attraktive for flere målgrupper.

Andre innspill

Podcasting av forelesninger. I dag er det digitale forelesninger pga. koronapandemien. Dette fører til at langt flere studenter deltar i forelesninger, da det også kan anses som et inkluderende initiativ for studenter som av ulike grunner ikke fysisk kan dra på forelesning, også i ordinære tider. I tillegg er det en stor ressurs for studenter i forberedelser til eksamener. Dette kan anses som en form for tilpassa undervisning, da det gir studenter mulighet til å gå tilbake og forstå mer senere. Podcasting av forelesninger bør videreføres og etableres som en ressurs for alle studenter. Det er trygt og kan fungere med innlogging.

Allmenngjøring av informasjon. Et av UH-sektorens viktigste samfunnsoppdrag er kompetanseheving av storsamfunnet. De senere årene har det blitt en større kultur for dette, gjennom blant annet Thomas Hylland Eriksen og Dag Olav Hessen som har bidratt sterkt inn i samfunnets forståelse av sine felt. UH-sektoren sitter på utrolig mye informasjon, som fortsatt er utilgjengelig for folk flest – dette gjelder definitivt også informasjon som ikke er tilknyttet patenter eller annet. Gjennom digitale plattformer kunne UH-sektoren spredt informasjon kostnadseffektivt på en måte som tilgjengeliggjør kompetansen for allmenheten i enda større grad. Dagens publiseringer er stort sett i forskningsmagasiner, på stammespråk. Det gjør det svært utilgjengelig for Ola og Kari Nordmann.

Digital eksamen. Korona fremskyndte den teknologiske prosessen i UH-sektoren, med tiltak som har vært etterlyst av studentbevegelsen i flere tiår. Digital eksamen er langt mer relevant i dette årtuset enn den tradisjonelle eksamensformen, både fordi man ikke lenger skriver på papir, men særlig fordi vi har så mange kilder at det er unaturlig å arbeide uten åpne bøker. Dette i seg selv er en lærdom, da kildekritikk og åndsverk har en langt høyere verdi nå enn tidligere. Debatten rundt dette er misforstått;

det går stort sett i at man frykter studenter kan jukse, men faktum er at det fører til en ytterligere utfordring for studentene – en utfordring de bør kunne takle skal de være klare for arbeidslivet.

IKT i lærerutdanningene. Teknologien åpner opp for en rekke muligheter. Dessverre er det slik at IKT har liten eller ingen plass i dagens lærerutdanninger, og selv nyutdannede lærere har ikke innsikt i hvilke verktøy som finnes der ute. Dette er en baklengst måte å tenke på, da IT er blant de grunnleggende ferdighetene i skolen. Lærere skal altså undervise i IT, uten å selv ha noe formell kompetanse i dette. Altså er nyutdannede lærere ikke forberedt på det arbeidslivet som møter dem. Vi ønsker også at det fantes etter- og videreutdanning for lærere innen digitale læringsverktøy, slik at lærere kunne ta kurs i bruken av verktøyene som finnes der ute. Mange lærere har teknologi-angst, og det er ikke rart med tanke på hvor mye som pålegges lærere av digitale funksjoner i dag. Skal man sikre god utdanning, må lærere være trygge på alle hjelpemidlene som finnes der ute.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Trude Tinnlund
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.